

VATT-KESKUSTELUALOITTEITA
VATT DISCUSSION PAPERS

456

MAAHANMUUTTAJIEN
TYÖTTÖMYYDEN JA
TYÖLLISTYMISEN
KUSTANNUSVAIKU-
TUKSET HELSINGIN
KAUPUNGILLE

Anni-Mari Karvinen
Matti Sarvimäki

Tämä selvitys on laadittu Helsingin kaupungin toimeksiannosta. Kiitämme Annika Forsanderia, Matleena Välinoroa ja Pekka Vuorta hyvästä yhteistyöstä ja aineistosta.

ISBN 978-951-561-801-6 (nid.)
ISBN 978-951-561-802-3 (PDF)

ISSN 0788-5016 (nid.)
ISSN 1795-3359 (PDF)

Valtion taloudellinen tutkimuskeskus

Government Institute for Economic Research

Arkadiankatu 7, 00100 Helsinki, Finland

Email: matti.sarvimaki@vatt.fi

Oy Nord Print Ab

Helsinki, lokakuu 2008

SARVIMÄKI, MATTI – KARVINEN, ANNI-MARI: MAAHANMUUTTAJIEN TYÖTTÖMYYDEN JA TYÖLLISTYMISEN KUSTANNUSVAIKUTUKSET HELSINGIN KAUPUNGILLE. Helsinki, VATT, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus, Government Institute for Economic Research, 2008 (C, ISSN 0788-5016 (nid.), ISSN 1795-3359 (PDF) No 456). ISBN 978-951-561-801-6 (nid.), ISBN 978-951-561-802-3 (PDF).

Tiivistelmä: Tässä selvityksessä on arvioitu Helsingissä asuville maahanmuuttajille maksettujen tulonsiirtojen kokoluokkaa sekä sitä, kuinka suuria kustannussäästöjä nykyistä korkeammalla maahanmuuttajien työllisyysasteella voitaisiin saavuttaa. Tulosten mukaan Helsingissä asuville maahanmuuttajille maksettiin suoria tulonsiirtoja noin 62 miljoonaa euroa vuonna 2007. Helsingin osuus kustannuksista oli noin 12 miljoonaa euroa. Jos maahanmuuttajien työllisyysaste nousisi kantaväestön tasolle, arvioitu nettohyöty julkiselle sektorille olisi kokoluokkaa 58 miljoonaa euroa vuodessa. Estimaatti Helsingin kaupungin osuudelle on noin 24 miljoonaa. Jos maahanmuuttajien työllisyysaste nousisi 50 %, arvio kokonaissäästöille on 49 miljoonaa euroa vuodessa, josta Helsingin kaupungin osuus noin 21 miljoonaa euroa. Molemmissa työllisyyskenaarioissa Helsingille noin 80 % ja valtiolle noin 60 % kokonaishyödystä tulisi korkeampien verotulojen muodossa ja loput vähentyneinä tulonsiirtoina. Aineistorajoitusten vuoksi lukuihin liittyy huomattavaa epävarmuutta ja estimaatit ovat todennäköisesti ylöspäin harhaisia. Näin ollen ne tulisi tulkita maahanmuuttajien työllisyysasteen dramaattisen kasvun aiheuttamien kustannussäästöjen ylärajoiksi.

Asiasanat: Maahanmuutto, julkinen talous, tulonsiirrot

Abstract: This study evaluates (a) the size of income transfers to immigrants residing in Helsinki and (b) the magnitude of net benefits to the public sector that could be achieved by higher employment rate of immigrants. We find that in 2007, immigrants residing in Helsinki received roughly 62 million euros of direct transfer payments. The costs of these transfers were divided between the city of Helsinki and the Central Government. Helsinki's share of the costs was roughly 12 million euros. The estimated net benefit for the public sector in a scenario where immigrant's employment rate rises to the level of natives' is 58 million euro annually. The share of the City of Helsinki is 24 million euros. In an alternative scenario, where the employment level of immigrants rises by 50%, the net benefit is estimated to be roughly 49 million euro. Helsinki's share is 21 million euro. Under both employment scenarios roughly 80% of the total benefits for the City of Helsinki and 60% for the Central Government would come in the form of higher tax revenues, and the remaining part from reduced transfer payments. We note, however, that due to data limitations the figures are rough approximations and may be biased upwards. Consequently, they should be interpreted as upper bounds of the cost savings achieved by a dramatic increase in the employment rate of immigrants.

Key words: Immigration, public finance, social benefits

Sisällys

1 Johdanto	1
2 Taustaa	2
2.1 Maahanmuuttajien määrä	2
2.2 Maahanmuuttajien työllisyys ja työttömyys	4
3 Maahanmuuttajien matalan työllisyyden aiheuttamat kustannukset	7
3.1 Kustannusten jakautuminen valtion ja kunnan kesken	7
3.2 Kokonaiskustannukset	8
4 Maahanmuuttajien työllisyysasteen nousun vaikutus	10
4.1 Tulonsiirrot	10
4.2 Verot	11
4.3 Kokonaisvaikutus	12
5 Johtopäätökset	15
Lähteet	16
Liite A: Maahanmuuttajien alhaisen työllisyysasteen aiheuttamien kustannusten arviointimenetelmä	17
Liite B	19

1 Johdanto

Maahanmuuttajien työllisyystilanne Helsingissä on selvästi heikompi kuin kantaväestön. Vuoden 2006 lopussa Uudellamaalla asuvien 18–64-vuotiaiden ulkomaiden kansalaisten työllisyysaste 50,6 %, kun vastaava luku Suomen kansalaisten osalta oli 76 %. Sekä suuri työvoiman ulkopuolella olevien osuus että korkea työttömyysaste vaikuttavat maahanmuuttajien kantaväestöä matalampaan työllisyysasteeseen. Vuonna 2005 noin 20 % Suomessa asuvista ulkomaalaisista oli työvoiman ulkopuolella muusta kuin ikään tai opiskeluun liittyvästä syystä, koko väestöstä vain hieman yli 3 %. Saman vuoden lopussa muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvien helsinkiläisten työttömyysaste oli 23,9 %, kun työttömyysaste koko Helsingin tasolla oli 9,1 %.

Maahanmuuttajien matala työllisyysaste aiheuttaa kustannuksia niin Helsingin kaupungille kuin valtiollekin. Tässä selvityksessä arvioidaan näiden kustannusten kokoluokkaa Helsingissä asuvien maahanmuuttajien osalta. Tarkasteltavia suoria kustannuksia ovat toimeentulotuki, työttömyysturvaetuudet sekä yleinen asumistuki. Yhteensä maahanmuuttajille maksettiin näitä tulonsiirtoja tässä selvityksessä tehdyn arvion mukaan hieman alle 62 miljoonaa euroa vuonna 2007. Helsingin osuus suorista kustannuksista arvioidaan noin 12 miljoonaksi euroksi.

Kokonaiskuvan saamiseksi on kuitenkin tärkeää tarkastella myös verotulojen menetyksen kautta syntyviä epäsuoria kustannuksia. Tässä selvityksessä maahanmuuttajien korkeamman työllisyyden avulla saavutettavien kokonaissäästöjen suuruutta on arvioitu kahden eri työllisyyskenaarion avulla. Ensimmäisessä skenaariossa maahanmuuttajien työllisyysaste nousisi helsinkiläisen kantaväestön tasolle. Arviomme mukaan tämä vähentäisi Helsingissä asuvien maahanmuuttajien saamia vuosittaisia tulonsiirtoja noin 22 miljoonalla eurolla ja lisäisi heidän maksamiaan vuosittaisia suoria veroja maksimissaan noin 37 miljoonalla eurolla. Helsingin kaupungille kokonaissäästö olisi noin 24 miljoonaa euroa vuodessa. Toisessa skenaariossa maahanmuuttajien työllisyys nousisi 50 prosentilla. Tällöin tulonsiirrot laskisivat noin 16 miljoonalla ja suorat verot nousisivat noin 33 miljoonalla eurolla vuodessa. Helsingin kaupungille kokonaissäästö olisi noin 21 miljoonaa euroa vuodessa. On kuitenkin tärkeä huomata, että nämä luvut ovat epätäydellisestä aineistosta tehtyjä estimaatteja ja siten niihin liittyy epävarmuutta.

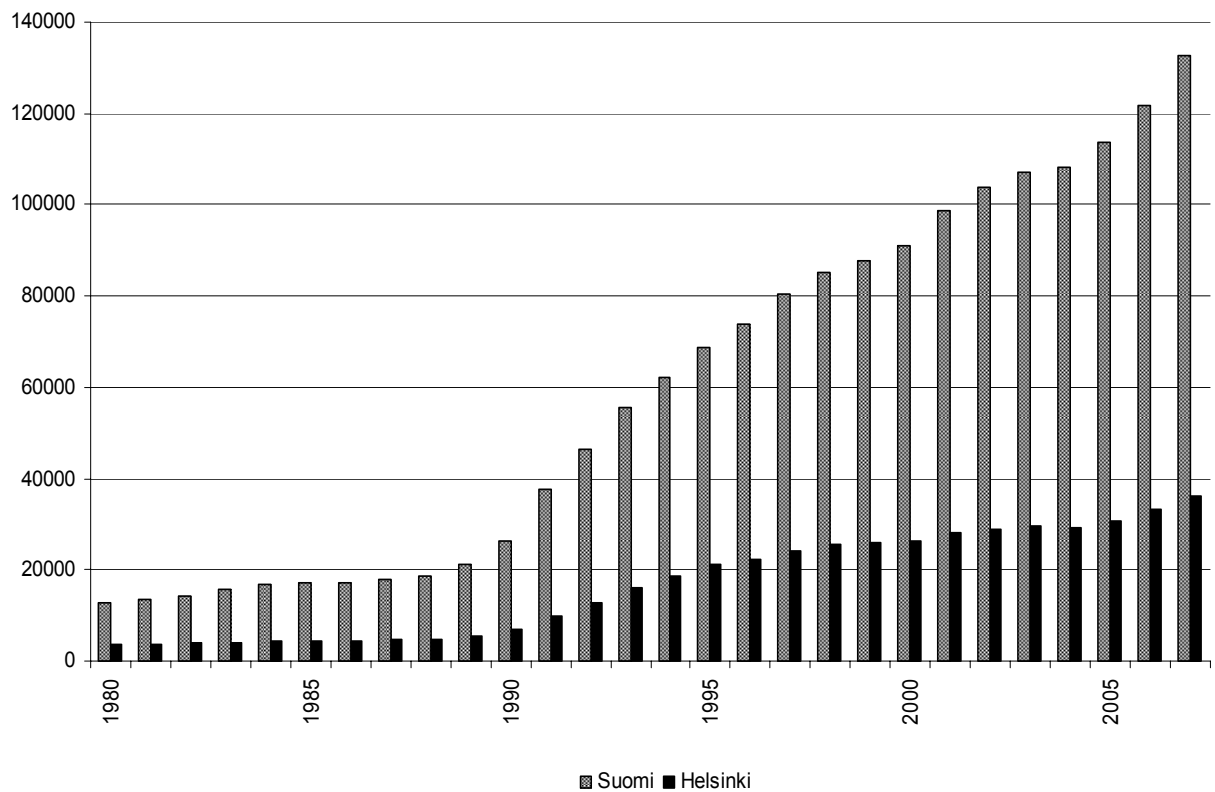
Selvitys jatkuu lyhyellä katsauksella maahanmuuttajamäärien kehitykseen ja maahanmuuttajien työllisyysasemaan Suomessa ja Helsingissä. Luvussa kolme esitetään arviot maahanmuuttajien matalan työllisyysasteen aiheuttamista kustannuksista ja luvussa neljä arvioidaan millaisia kustannussäästöjä maahanmuuttajien korkeammalla työllisyysasteella voitaisiin saavuttaa. Lopuksi esitetään johdopäätökset.

2 Taustaa

2.1 Maahanmuuttajien määrä

Maahanmuutto Suomeen on kasvanut merkittävästi viimeisen kahden vuosikymmenen aikana. Kun vuonna 1980 Suomessa asui 12 853 ulkomaan kansalaista, oli luku vuonna 2007 jo 132 708. Maahanmuuttajien määrä Suomessa on nykyisin siis yli kymmenkertainen vuoteen 1980 verrattuna. Kuten seuraava kuvio 1 osoittaa, ajoittuu maahanmuuton kiihtyminen 1990-luvun alkupuolelle. Ulkomaisten kansalaisten määrä lähes kolminkertaistui vuosien 1989 ja 1994 välillä. Vuodesta 1995 eteenpäin kasvu on ollut keskimäärin noin 6 % vuodessa.

Kuvio 1. Suomessa ja Helsingissä asuvat ulkomaan kansalaiset 1980-2007

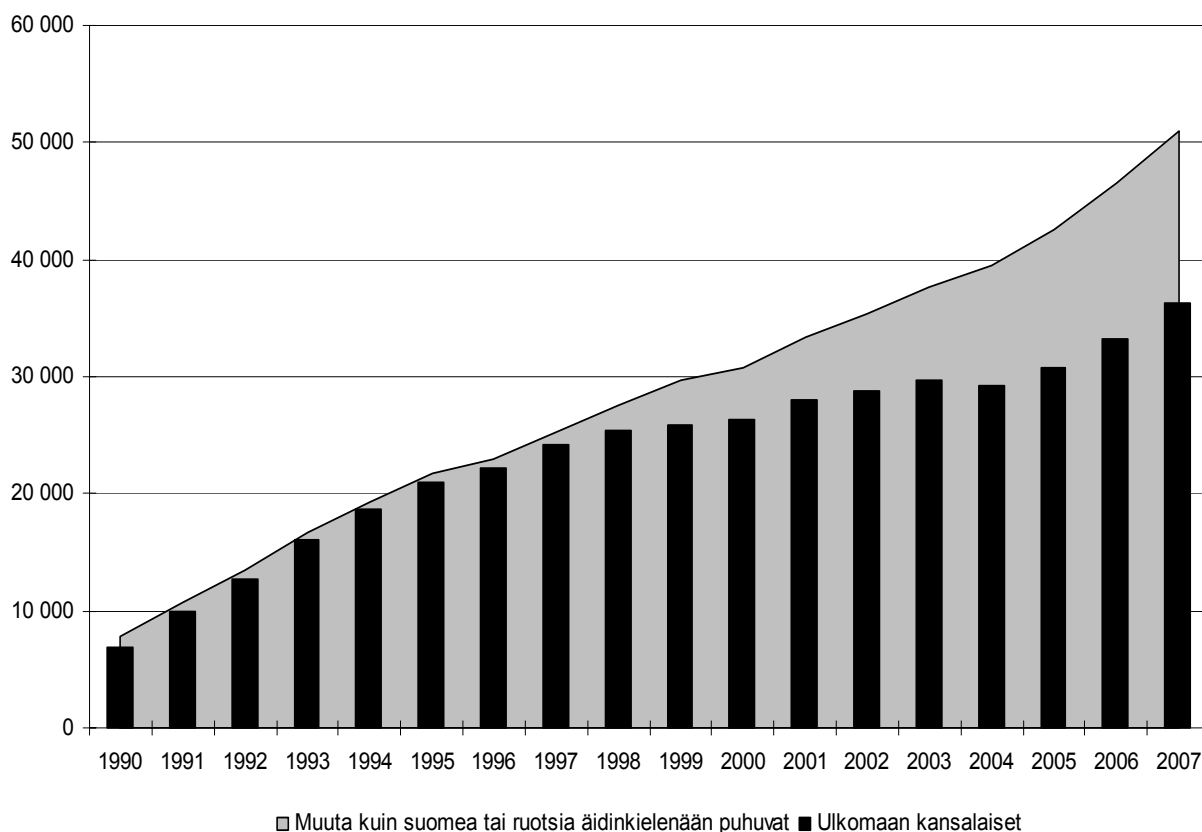
Lähde: Tilastokeskus

Kuviossa 1 on myös esitetty erikseen Helsingissä asuvien ulkomaankansalaisten määrät. Kuvioista voidaan nähdä, että myös Helsingin ulkomaalaisväestö on kasvanut merkittävästi etenkin 1990-luvun alkupuolella, mutta myös sen jälkeen. Vuonna 1980 Helsingissä asui 3 701 ulkomaan kansalaista, kun heitä vuonna 1995 oli 21 029 ja vuonna 2007 jo 36 283. Helsingin osuus kaikista Suomessa

asuvista ulkomaan kansalaisista on 1980-luvulta lähtien vaihdellut vuodesta riipuen noin neljänneksen ja kolmanneksen välillä.

Merkittävä osa maahanmuuttajataustaisista henkilöistä on saanut Suomen kansalaisuuden. Tämän johdosta on informatiivista tarkastella myös muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvien määrän kasvua. Tällä tavalla määriteltynä Helsingissä asuva maahanmuuttajaväestö on kasvanut 7 850 hengestä 51 038 henkeen ajanjaksolla 1990–2007 (kuvio 2).

Kuvio 2. Muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvien sekä ulkomaankansalaisten määrät Helsingissä 1990-2007

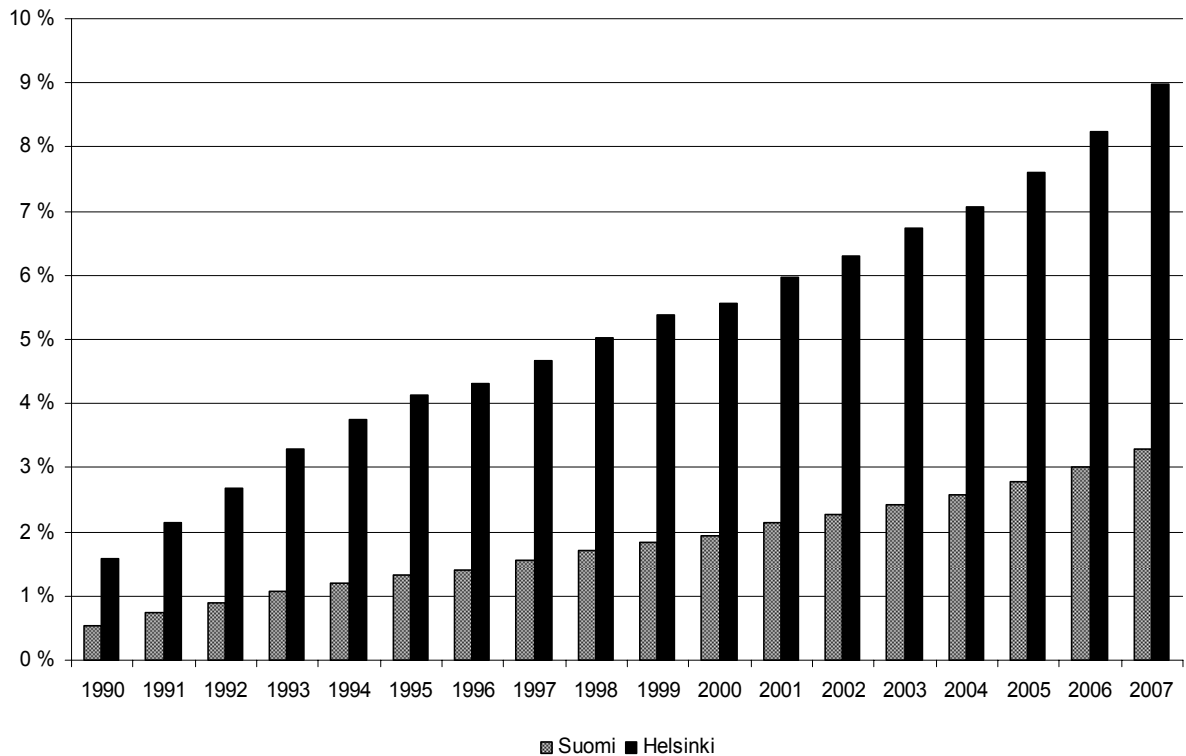

Lähde: Tilastokeskus

Ulkomaalaisväestön väestöosuus on Helsingissä selvästi Suomen keskiarvoa korkeampi (kuvio 3). Vieraskielisten osuus väestöstä on ollut vuosina 1990–2007 lähes kolme kertaa korkeampi kuin Suomessa keskimäärin. Esimerkiksi vuonna 2007 9,0 % helsinkiläisistä puhui äidinkielenään muuta kuin suomea tai ruotsia, kun koko Suomen tasolla vastaava luku oli vain 3,3 %. Helsingiä korkeampi ”vieraskielisten” prosenttiosuus oli vain Enontekiöllä ja Utsjoella, mikä selittyy näiden kuntien saamenkielisten suurella osuudella. Myös ulkomaan kansalaisten osuus koko väestöstä oli Helsingissä vuonna 2007 koko maata merkittä-

västi korkeampi. Vuonna 2007 6,4 % helsinkiläisistä oli ulkomaan kansalaisia Suomen vastaavan luvun ollessa 2,5 %. Yli 2500 asukkaan kunnista Helsinkiä enemmän ulkomaan kansalaisia suhteessa asukaslukuun asui vuonna 2007 vain Maarianhaminassa. Lisäksi on tärkeää huomata, että Helsinkiin muuttaa merkittävästi maahanmuuttajia myös muualta Suomesta. Esimerkiksi vuonna 2006 43 % Helsinkiin muuttaneista vieraskielisistä henkilöistä muutti jostakin muusta Suomen kunnasta (Helsingin kaupungin tietokeskus 2008a).

Kuvio 3. Muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvien osuus Suomen ja Helsingin väestöistä 1990-2007

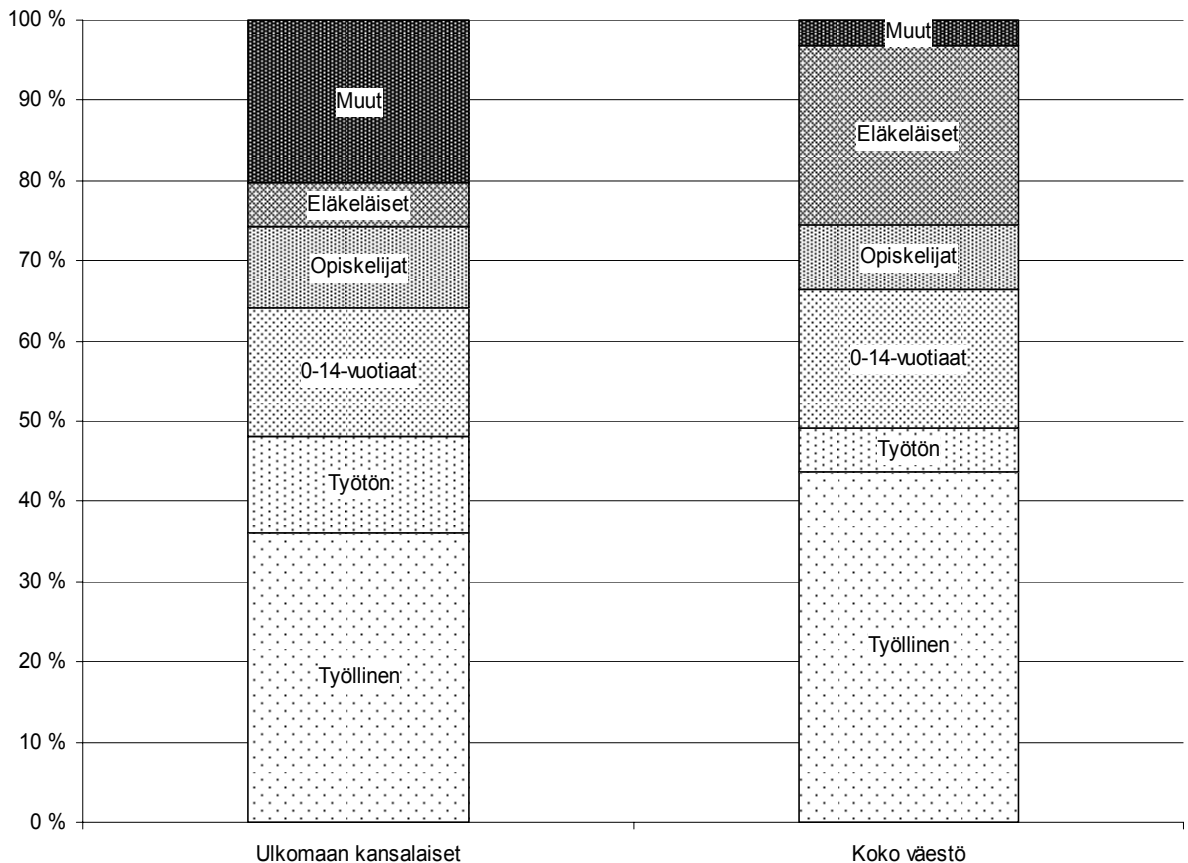
Lähde: Tilastokeskus

2.2 Maahanmuuttajien työllisyys ja työttömyys

Maahanmuuttajat eroavat kantaväestöstä työmarkkinoilla ainakin kahdella tavalla. Ensimmäinen ero on työvoimaan osallistumisessa. Vaikka työvoimaan (työttömät + työlliset) kuuluvien prosenttiosuus väestöstä oli vuonna 2005 ulkomaan kansalaisten ja koko väestön kohdalla Suomessa lähestulkoon sama, hieman alle 50 %, poikkeavat ulkomaan kansalaiset koko väestöstä merkittävästi eläkeläisten ja ”muiden työvoimaan kuulumattomien” suhteellisissa osuuksissa. Kuviossa 4 on esitetty sekä ulkomaan kansalaisten että koko väestön pääasiallinen toiminta Suomessa vuonna 2005. Kun koko väestön keskuudessa suurin työvoiman ulko-

puolella olevien ryhmä on eläkeläiset, muodostavat ”muut työvoimaan kuulumattomat” suurimman osan työvoiman ulkopuolella olevista ulkomaan kansalaisista. (Tilastokeskus 2007) Maahanmuuttajien työvoimaan osallistuminen on siis muita kuin ikään tai opiskeluun liittyvistä syistä huomattavasti kantaväestöä vähäisempää.

Kuvio 4. Ulkomaan kansalaisten ja koko väestön pääasiallinen toiminta Suomessa vuonna 2005

Lähde: Tilastokeskus

Toinen merkittävä ero maahanmuuttajien ja kantaväestön työmarkkinatilanteiden välillä on maahanmuuttajien kantaväestöä huomattavasti korkeampi työttömyysaste (eli työttömien osuus työvoimasta). Maahanmuuttajien työttömyys lisääntyi 1990-luvun alun laman aikana huomattavasti rajummin kuin kantaväestön ja tämä ero näyttää jääneen pysyväksi (Sarvimäki 2005). Korkeimmillaan ulkomaisten kansalaisten työttömyys Suomessa oli vuonna 1994, jolloin se nousi 53 prosenttiin. Kantaväestön työttömyys samaan aikaan oli 21 %. Sekä maahanmuuttajien että kantaväestön työttömyys on tämän jälkeen laskenut koko maassa, mutta vielä 2000-luvullakin Suomessa asuvista maahanmuuttajista yli neljännes on ollut työttömänä (Tilastokeskus 2007).

Syitä siihen, miksi maahanmuuttajien työttömyysaste näyttää pysyvästi nousseen kantaväestön työttömyysastetta korkeammaksi, on esitetty ainakin kolme. Ensimmäkin yhä suurempi osa maahanmuuttajista on lähtöisin muualta kuin OECD-maista, ja näiden maahanmuuttajaryhmien työttömyysaste on OECD-maista saapuneiden työttömyysastetta korkeampi. Ryhmien väliset erot ja Suomen maahanmuuttajaväestön koostumuksen muutokset selittävät noin puolet maahanmuuttajien ja kantaväestön työttömyyseron kasvusta. Toinen maahanmuuttajien työttömyyden kasvua selittävä tekijä on kotoutumisprosessin kesto ja vuosittaisen muuttovirtojen suuruus. Suomeen vasta saapuneet ovat Suomessa pidemmän aikaa asuneita todennäköisemmin työttömänä. Maahanmuuttajien määrän kasvussa nopeasti vastatulleiden osuus kaikista maahanmuuttajista nousee, mikä johtaa työttömien osuuden kasvuun. Kolmanneksi maahanmuuttajien kantaväestöä korkeampana pysyneeseen työttömyysasteeseen on voinut vaikuttaa myös maahanmuuton ajoittuminen. Suuri osa pakolaisista ja entisen Neuvostoliiton alueelta tulleista paluumuuttajista tuli Suomeen laman aikana, joten heidän työuransa Suomessa alkoivat lähes poikkeuksetta työttömyydellä. Työttömyyskokemus itsessään onkin voinut vahingoittaa heidän työllistymismahdollisuuksiaan, mikä voisi osaltaan selittää maahanmuuttajien 1990-luvulla tapahtunutta työttömyyden kasvua. (Sarvimäki 2005)

Helsingissä sekä kantaväestön että maahanmuuttajien työttömyys on ollut muuta maata alhaisempaa. Kuitenkin ero kantaväestön ja maahanmuuttajien työttömyysasteen välillä on myös Helsingissä huomattava. Kun esimerkiksi vuoden 2005 lopussa koko Helsingin työttömyysaste oli 9,1 %, oli vastaava luku vieraskielisten keskuudessa 23,9 % (Helsingin kaupungin tietokeskus 2008b).

Sekä suuresta työvoiman ulkopuolella olevin osuudesta että korkeasta työttömyysasteesta johtuen maahanmuuttajien työllisyysaste on matalampi kuin kantaväestön¹. Tilastokeskuksen työssäkäyntitilaston mukaan 18–64-vuotiaiden ulkomaiden kansalaisten työllisyysaste oli vuoden 2006 lopussa 50,6 %, mikä on huomattavasti matalampi kuin Suomen kansalaisten vastaava luku 75,5 %. Matala työllisyysaste lisää maahanmuuttajille maksettavia tulonsiirtoja ja vähentää heiltä kerättäviä verotuloja. Seuraavissa luvuissa arvioidaan näiden kustannusten suuruutta sekä tehdään laskelmia siitä, millaisia kustannussäästöjä maahanmuuttajien korkeammalla työllisyysasteella voitaisiin saavuttaa.

¹ Virallinen työllisyysaste määritellään 15-64-vuotiaiden työllisten osuutena saman ikäisestä väestöstä.

3 Maahanmuuttajien matalan työllisyyden aiheuttamat kustannukset

Maahanmuuttajien matalasta työllisyysasteesta aiheutuu julkiselle sektorille suoria kustannuksia tulonsiirtojen muodossa. Seuraavaksi pyritään arvioimaan näiden kustannusten suuruutta toimeentulotuen, työttömyysturvaetuksien sekä yleisen asumistuen osalta. Alla käsitellään ensin kustannusten jakautumista valtion ja kunnan kesken, minkä jälkeen esitetään arvio kokonaiskustannuksista kustannuslajeittain.

3.1 Kustannusten jakautuminen valtion ja kunnan kesken

Tässä selvityksessä tarkastelluista tulonsiirroista yleinen asumistuki sekä työttömyysturvaetuudet lukuun ottamatta työmarkkinatukea ovat kokonaan valtion rahoittamia. Toimeentulotuen ja työmarkkinatuen menot taas jakaantuvat valtion ja kunnan kesken. Selvityksen kannalta toimeentulo- ja työmarkkinatukimenojen jakaminen kunnan ja valtion kesken on haasteellista vuoden 2006 alusta voimaan tulleen työmarkkinatukiudistuksen takia. Ennen vuotta 2006 kunnat vastasivat kokonaan toimeentulotuen rahoituksesta, joista valtionosuudet kattoivat keskimäärin noin kolmanneksen (Tuomaala 2007). Kaikki työttömyysturvaetuudet työmarkkinatuki mukaan lukien olivat valtion rahoittamia.

Vuoden 2006 alusta alkaen rahoitusmalli muuttui. Toimeentulotuki irrotettiin valtionosuusjärjestelmästä ja nykyisin valtio ja kunta vastaavat toimeentulotukien rahoituksesta yhdessä. Perustoimeentulotukimenot jaetaan tasan valtion ja kunnan kesken, mutta täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen rahoitus on edelleen kokonaan kunnan vastuulla. Myös työmarkkinatuen rahoitusta muutettiin niin, että nykyisin valtio ja kunta rahoittavat kumpikin 50 % työmarkkinatukimenoista niiden henkilöiden kohdalla, jotka ovat saaneet yli 500 päivää passiivista työmarkkinatukea. Muut työmarkkinatukimenot kuuluvat edelleen kokonaan valtiolle. Rahoitusuudistuksen yhteydessä päätettiin myös kunnille maksettavista kuntakompensatioista, jotta uudistus saatiin toteutettua mahdollisimman kustannusneutraalisti. (Tuomaala 2007)

Helsingin kaupungille kohdistuvien työttömyyden nykyisten kustannusten arvioimista vaikeuttaa tässä selvityksessä se, että käytettävissä oleva mikroaineisto koskee vuosia 2001–2003, mutta rahoitusmalli uudistui vasta vuonna 2006. Näin ollen rahoitusmalliuudistuksen mahdollisesti aiheuttamia tukien maksamisessa tapahtuneita muutoksia on vaikea huomioida. Haasteellista on myös se, että toimeentulotukia ei ole aineistossa jaettu perustoimeentulotukeen ja täydentävään ja ehkäisevään toimeentulotukeen. Myöskään työmarkkinatukimenoja ei ole eritelty muista työttömyysturvaetuksista.

Kuusikko-työryhmän² tekemän arvion mukaan Helsingissä vuonna 2007 maksetuista toimeentulotukimenoista 85,9 % oli perustoimeentulotukea ja jäljelle jäävä 14,1 % ehkäisevää, täydentävää tai muuta toimeentulotukea. Koska kaupunki vastaa perustoimeentulotuen rahoituksesta 50 prosentin osuudella ja muiden toimeentulotukien rahoituksesta 100 prosentin osuudella, oli Helsingin kaupungin rahoitusosuus maksetuista toimeentulotuista kaupungin koko väestön tasolla noin 57 % vuonna 2007. (Kuusikko-työryhmä 2008) On kuitenkin huomattava, että toimeentulotukilajien suhde toisiinsa voi erota kantaväestön ja maahanmuuttajien välillä. Varmuudella voidaankin vain todeta, että kaupungin osuus maahanmuuttajille maksetuista toimeentulotukimenoista on tällä hetkellä vähintään 50 %.

Työttömyysturvaetuuksien kohdalla kustannusten jakautumista voidaan arvioida Kansaneläkelaitoksen ja Vakuutusvalvontaviraston toimittamien vuonna 2007 Helsingissä toteutuneiden kustannuslukujen perusteella. Noin 20 % kaikista vuonna 2007 Helsingissä maksetuista työttömyysturvaetuksista oli valtion ja kunnan puoliksi rahoittamaa työmarkkinatukea, jota maksettiin yli 500 päivää passiivista työmarkkinatukea saaneille. Näin ollen Helsingin kaupungin osuus kaikista työttömyysturvaetuksista oli noin 10 % vuonna 2007. Kuten edellä toimeentulotuen yhteydessä, myös työttömyysturvaetuksien kohdalla on kuitenkin vaikea arvioida vastaako kaikkien helsinkiläisten perusteella arvioitu Helsingin kaupungin rahoitusosuus maahanmuuttajien tilannetta. Myös mahdollinen työmarkkinatuki uudistukseen liittyvä kuntakompensaatio vaikuttaisi lopulliseen rahoitusvastuun jakautumiseen.

Tulonsiirroista ainoastaan yleisen asumistuen rahoitusvastuun määrittelyminen yksiselitteisesti on mahdollista: sen kustannusten rahoittaminen kuuluu kokonaisuudessaan valtiolle.

3.2 Kokonaiskustannukset

Taulukossa 1 on esitetty Helsingissä koko väestölle maksetut työttömyyskorvaukset, toimeentulotuet ja yleiset asumistuet sekä arviot siitä, kuinka suuri osa näistä tulonsiirroista maksetaan maahanmuuttajille. Suurin kustannuserä oli työttömyysturvaetudet, jotka sisältävät kaikki työttömyyden perusteella maksetut tulonsiirrot. Kokonaisarvio Helsingissä asuville maahanmuuttajille maksetuista työttömyysturvaetuksista on hieman alle 31 miljoonaa euroa. Helsingin rahoitusosuus on tästä noin kymmenes eli noin 3 miljoonaa euroa. Toiseksi suurin menoerä oli toimeentulotuet, joita Helsingissä asuville maahanmuuttajille on maksettu noin 18 miljoonan euroa. Helsinki maksaa näistä menoista ainakin puolet eli noin 9 miljoonaa euroa. Yleinen asumistuki oli menoeristä pienin, noin 13

² Kuusikko-työryhmä on Suomen kuuden suurimman kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisista koostuva yhteistyöryhmä. Se tuottaa sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnoista vertailuja, joissa tarkastellaan kuntalaisille tuotettuja palveluja sekä niiden kustannuksia. Lisätietoja: www.kuusikkokunnat.fi.

miljoonaa euroa, ja kustannukset kohdistuvat kokonaisuudessaan valtiolle. Yhteensä maahanmuuttajien alhaiseen työllisyysasteeseen liittyvät vuosittaiset kustannukset olivat tämän arvion mukaan hieman alle 62 miljoonaa euroa vuonna 2007, joista 12 miljoonaa euroa jäi Helsingin maksettavaksi.

Taulukko 1. Helsingiläisille vuonna 2007 maksetut työttömyyskorvaukset, toimeentulotuet ja yleinen asumistuki (miljoonaa euroa)

Tuki	Koko väestö	Maahanmuuttajien osuus (arvio)	
		Yhteensä	%
Työttömyys	214,3	30,8	14 %
Toimeentulotuki	82,0	18,0	22 %
Yleinen asumistuki	80,4	13,0	16 %
<i>Yhteensä</i>	376,8	61,8	16 %

Lähteet: Kela, Kuusikko-työryhmä (2008), omat laskelmat Tilastokeskuksen ja Helsingin kaupungin aineiston pohjalta

Yllä esitettyjä lukuja tarkasteltaessa on tärkeää ymmärtää arvioihin liittyvä epävarmuus. Ensimmäinen epävarmuuden lähde on edellä käsitelty haaste jakaa kustannukset Helsingin kaupungin ja valtion välillä. Valitettavasti aineistorajoituksista johtuen myös kokonaiskustannusten arvioon liittyy jonkin verran epävarmuutta. Käytettävissä olevan aineiston puitteissa kokonaiskustannukset on mahdollista laskea vain käyttäen kaksiportaista menetelmää. Ensimmäisessä vaiheessa hyödynnetään Tilastokeskuksen muodostamaa yksilötason mikroaineistoa. Tähän aineistoon on voitu käyttää regressioanalyysia, jonka avulla on estimoitu 329 erilaisen maahanmuuttajaryhmän saamien tulonsiirtojen odotusarvot Uudenmaan kaupunkimaisissa kunnissa vuonna 2003. Toisessa vaiheessa näin lasketut odotusarvot summataan yhteen käyttäen tietoa kuhunkin ryhmään kuuluvien maahanmuuttajien lukumäärästä Helsingin kaupungissa vuonna 2007. Menetelmä tuottaa täsmälleen oikean tuloksen vain kahden oletuksen toteutuessa: (a) Helsingissä asuvat maahanmuuttajat eivät poikkea merkittävästi muissa Uudenmaan kaupunkimaisissa kunnissa asuvista maahanmuuttajista ja (b) kunkin maahanmuuttajaryhmän saamat tulonsiirrot eivät muutu merkittävästi vuosien 2003 ja 2007 välillä. On epätodennäköistä että kumpikaan oletuksista täsmälleen toteutuisi. Toisaalta on myös epätodennäköistä, että nämä oletukset olisivat täysin epärealistisia. Näin ollen taulukossa 1 esitettyjä lukuja voidaan nähdäksemme pitää hyvinä arvioina tulonsiirtojen aiheuttamien kustannusten kokoluokasta. Liitteessä A kuvataan yksityiskohtaisesti käytetty arviointimenetelmä sekä aineistot.

4 Maahanmuuttajien työllisyysasteen nousun vaikutus

Kuten edellä on tullut ilmi, on maahanmuuttajien työllisyysaste alhainen verrattuna kantaväestöön. Jos työllisyysastetta saataisiin nostettua, syntyisi siitä säästöjä Helsingin kaupungille ja valtiolle ainakin kahdessa muodossa. Ensinnäkin tulonsiirrot pienenisivät, kun suurempi osa maahanmuuttajista tulisi ainakin osittain toimeen palkkatuloillaan. Toiseksi verotulot lisääntyisivät.

Tässä luvussa arvioidaan maahanmuuttajien työllisyysasteen kohoamisesta seuraavia säästöjä kahden skenaarion avulla:

1. **Maahanmuuttajien työllisyys nousee kantaväestön tasolle:** Kunkin maahanmuuttajaryhmän työllisyysaste nousee samalle tasolle kuin saman ikäisten, samaa sukupuolta olevien ja samankaltaisessa perheasemassa olevien kantaväestöön kuuluvien työllisyysaste
2. **Maahanmuuttajien työllisyys nousee 50 %:** Jokaisen maahanmuuttajaryhmän työllisyysaste kasvaa 50 %, kuitenkin siten että minkään ryhmän työllisyysaste ei nouse yli 90 prosenttiin.

Laskelmissa henkilö määritellään työlliseksi siinä tapauksessa, että hän työskentelee vuoden aikana yli kuusi kuukautta muuten kuin tukityöllistettynä. On tärkeää huomata, että tämän takia myös työlliseksi määritellyt henkilöt voivat saada tukia.³ Seuraavaksi esitetään laskelmia korkeamman työllisyyden mukanaan tuomista säästöistä käsitellen tulonsiirtoja ja verotuloja erikseen. Lopuksi esitetään arvio kokonaissäästöistä.

4.1 Tulonsiirrot

Arvion tekeminen aloitetaan muodostamalla käsitys siitä, miten työllisyys ja erilaiset henkilön havaitut ominaisuudet korreloivat toimeentulotukien, työttömyysturvaetuuksien ja yleisen asumistuen kanssa. Käytännössä arvio tehdään hyödyntämällä laajaa yksilötason mikroaineistoa ja regressioanalyysia. Aineisto ja menetelmä on kuvattu yksityiskohtaisesti liitteessä A.

Taulukossa 2 on esitetty tärkeimmät tulokset. Luvut kertovat kuinka paljon enemmän ei-työlliset maahanmuuttajat saavat keskimäärin tulonsiirtoja kuin

³ Käyttämässämme mikrodatabaasissa (liite A, aineisto 1) työlliseksi määritellyt maahanmuuttajat saivatkin vuosina 2001–2003 toimeentulotukea keskimäärin 241 euroa, työttömyysturvaetuuksia 353 euroa ja yleistä asumistukea 250 euroa vuodessa. Kunnallisveroja he maksoivat keskimäärin 3 324 euroa ja valtion tuloveroja 2 512 euroa vuodessa. Vastaavasti ei-työllisiksi määritellyt maahanmuuttajat saivat keskimäärin 1 160 euroa toimeentulotukia, 1 990 euroa työttömyysturvaetuuksia ja 859 euroa yleistä asumistukea vuodessa sekä maksoivat kunnallisveroa keskimäärin 548 euroa ja valtion tuloveroa 79 euroa vuodessa.

taustaominaisuuksiltaan samankaltaiset työlliset maahanmuuttajat. Taustaominaisuuksista on huomioitu lähtöalue, ikä, sukupuoli, perhetyyppi ja se, onko henkilöllä suomalainen puoliso. Liitteessä B selvitetään tarkemmin regressioiden tuloksia, niihin liittyviä teknisiä yksityiskohtia ja tulosten herkkyyttä eri taustaominaisuuksien vakioimiselle.

Taulukko 2. Erot keskimääräisissä tulonsiirroissa taustaominaisuuksiltaan samankaltaisten työllisten ja ei-työllisten maahanmuuttajien välillä

Toimeentulotuki	720€ (vuodessa)
Työttömyysturvaetuudet	1 670€ (vuodessa)
Yleinen asumistuki	464€ (vuodessa)

Taulukon 2 tuloksia tulkitessa on tärkeää huomioida se, että analyysin perusteella tiedetään ainoastaan kuinka paljon vähemmän nykyisin työllisenä olevat saavat tulonsiirtoja kuin nykyiset ei-työlliset. Tästä saattaa aiheutua ns. *valikoitumis-harhaa*. Toisin sanoen on todennäköistä, että senkin jälkeen kun aineistossa havaittujen taustaominaisuuksien vaikutus on huomioitu, on tällä hetkellä työllisten maahanmuuttajien ansaintapotentiaali korkeampi kuin tällä hetkellä ei-työllisten maahanmuuttajien. Tällöin ei-työlliset eivät työllistyttyään saavuttaisi yhtä alhaista tulonsiirtojen tasoa kuin jo työllisinä olevat. Taulukon 2 arviot tuleekin ymmärtää sinä tulonsiirtojen vähennyksenä, joka saavutettaisiin, jos nykyisin ei-työllisinä olevat saisivat työllistymisensä jälkeen yhtä vähän tulonsiirtoja kuin samoilla havaituilla ominaisuuksilla varustetut jo työllisenä olevat. Jos näin ei ole, jää työllistymisen tuoma tulonsiirtojen vähennys taulukon 2 arvioita pienemmäksi. Näin ollen taulukossa 2 esitetyt luvut on realistisinta tulkita *yläraajaksi* työllistymisen todellisesta vaikutuksesta tulonsiirtoihin.

4.2 Verot

Työllistymisen ja verotuksen välistä yhteyttä on selvitetty samaan tapaan kuin tulonsiirtoja yllä. Taulukossa 3 esitetään yhteenveto tuloksista. Tarkemmat tulokset on esitetty liitteessä B.

Taulukko 3. Erot keskimääräisissä kunnallis- ja tuloveroissa taustaominaisuuksiltaan samankaltaisten työllisten ja ei-työllisten välillä

Kunnallisvero	2 591 € (vuodessa)
Valtion tulovero	2 186 € (vuodessa)

Kuten tulonsiirtojenkin yhteydessä, on myös taulukon 3 luvut tulkittava sinä verotulojen lisäyksenä, joka saavutettaisiin, jos nykyisin ei-työllisinä olevat mak-

saisivat työllistymisensä jälkeen yhtä paljon veroja kuin havaituilta ominaisuuksiltaan samanlaiset jo työllisinä olevat henkilöt. Ei kuitenkaan voida tietää saavuttavatko ei-työlliset työllistyttyään saman tulotason ja näin ollen saman verotuspohjan kuin jo työllisinä olevat. Näin ollen myös taulukon 3 tuloksien luontevin tulkinta on *yläraja* työllistymisen vaikutuksesta verotuloihin.

4.3 Kokonaisvaikutus

Selvityksen viimeinen kysymys koskee maahanmuuttajien paremman työllistymisen vaikutuksia heidän saamiinsa tulonsiirtoihin ja maksamiinsa veroihin. Tähän kysymykseen vastataan yhdistämällä edellä esiteltyt lähestymistavat. Kuten luvussa 3, arviot on tehty kaksivaiheisella menetelmällä. Lähestymistavan ensimmäisessä vaiheessa mikrodatasta (liite A, aineisto 1) arvioidaan kullekin maahanmuuttaja- ja kantaväestöryhmälle työllisyysasteet.⁴ Vastaavasti kullekin maahanmuuttajaryhmälle lasketaan erot työllisten ja ei-työllisten saamista tulonsiirroissa ja maksamista veroissa. Regressioissa on käytetty tietoja vuosilta 2001–2003, mutta estimaatit vastaavat vuoden 2003 tilannetta. Analyysin toisessa vaiheessa yksittäisiä ryhmiä koskevat arviot korotetaan Helsingin tasolle käyttämällä tietoa Helsingissä vuonna 2007 asuvista maahanmuuttajista (liite A, aineisto 2). Seuraavaksi esitetään arviot kokonaissäätöistä erikseen kahdelle skenaariolle.

Skenaario 1: Maahanmuuttajien työllisyysaste nousee samalle tasolle kuin kantaväestön ikä, sukupuoli ja perhetyyppi huomioon ottaen

Aineiston 1 avulla on laskettu työllisyysasteet sekä maahanmuuttajille että kantaväestölle ryhmäkohtaisesti, joten näitä lukuja vertaamalla voidaan arvioida kuinka paljon kunkin maahanmuuttajaryhmän työllisyysasteen tulisi nousta kantaväestön työllisyysasteen saavuttamiseksi. Koska kantaväestön työllisyysasteet on laskettu vain iän, sukupuolen ja perhetyypin perusteella, oletetaan perhetyypiltään samanlaisten, samanikäisten ja samaa sukupuolta olevien, mutta lähtömaan sekä suomalaisen puolison suhteen eroavien maahanmuuttajien saavuttavan saman työllisyysasteen. Jos jonkin kantaväestön ryhmän työllisyysaste on vaikkapa 50 % ja vastaavan maahanmuuttajaryhmän 35 %, nousee tämän maahanmuuttajaryhmän työllisyysaste skenaarion 1 mukaan siis 15 prosenttiyksikköä. Kokonaisuudessaan skenaarion 1 mukainen työllisyysasteen nousu tarkoittaisi helsinkiläisten maahanmuuttajien kokonaistyöllisyyden nousevan noin 74 prosenttiin.

Arvio skenaarion 1 mukaisen työllisyysasteen paranemisen vaikutuksesta tulonsiirtoihin ja veroihin on esitetty taulukossa 4. Laskelma on tehty kertomalla kuhunkin maahanmuuttajaryhmään kuuluvien Helsingissä asuvien henkilöiden

⁴ Maahanmuuttajille työllisyysasteet on laskettu lähtömaan, sukupuolen, iän, perhetyypin ja suomalaisen puolison mukaan jaetuille ryhmille. Kantaväestön työllisyysasteet taas on laskettu iän, sukupuolen ja perhetyypin mukaan jaetuille ryhmille.

määrä kyseisen ryhmän skenaarion 1 mukaisella työllisyysasteen lisäyksellä sekä ryhmän sisäisen työllisten ja ei-työllisten saamien tulonsiirtojen ja maksamien verojen erolla. Näin on saatu arvio kustannussäästöistä kullekin maahanmuuttajaryhmälle. Lopuksi kaikkien ryhmien kustannussäästöt on laskettu yhteen.

Taulukko 4. Skenaarion 1 mukaiset kustannussäästöt vuositasolla

	Yhteensä	Helsingin osuus	
		(milj. €)	%
Työttömyyskorvaukset	11,9	1,2	10 %
Toimeentulotuki	6,1	3	50 %
Yleinen asumistuki	3,5	0	0 %
Kunnallisverot	20,0	20,0	100 %
Valtion verot	16,7	0	0 %
Yhteensä	58,2	24,2	42 %

Taulukon 4 luvut on hyödyllistä suhteuttaa luvussa 3.2 esitettyihin arvioihin nykyisistä kokonaiskustannuksista. Toimeentulotuen kokonaiskustannusten arvioitiin olevan noin 18 miljoonaa euroa vuodessa, työttömyysturvaetuksien noin 31 miljoonaa euroa vuodessa ja yleisen asumistuen noin 13 miljoonaa euroa vuodessa. Kuten taulukosta 4 nähdään, skenaarion 1 mukainen työllisyysasteen parannus vähentäisi toimeentulotuen kustannuksia noin 6 miljoonaa euroa vuodessa, mikä on noin 34 % alkuperäisistä kustannuksista. Työttömyysturvaetuksien maksaminen vähenisi noin 12 miljoonaa euroa vuodessa eli noin 39 prosentilla alkuperäisistä kustannuksista. Yleisen asumistuen kohdalla vähennys olisi noin 4 miljoonaa euroa vuodessa eli 27 % alkuperäisistä kustannuksista. Yhteensä luvussa 3.2 arvioidut tulonsiirtojen aiheuttamat kustannukset olivat noin 62 miljoonaa euroa vuodessa, josta skenaarion 1 mukainen noin 22 miljoonan euron suuruinen vuosittainen kustannusten vähennys olisi noin 35 %. Lisäksi säästöjä kertyisi myös korkeampien verotulojen muodossa, yhteensä noin 37 miljoonaa euroa vuodessa. Käyttämällä luvussa 3.1 esitettyjä jakosääntöjä päädytään arviointiin, jonka mukaan Helsingin kaupunki hyötyisi maahanmuuttajien työllisyysasteen noususta kantaväestön tasolle noin 24 miljoonaa euroa vuodessa. Jälleen on kuitenkin syytä korostaa, että arviointiin liittyy merkittävää epävarmuutta, ja että se on todennäköisesti realistisinta ymmärtää todellisen vaikutuksen ylärajana.

Skenario 2: Maahanmuuttajien työllisyysaste nousee 50 % maahanmuuttajaryhmäkohtaisesti

Toisessa skenaariossa oletetaan, että jokaisen maahanmuuttajaryhmän työllisyysaste nousee 50 % kuitenkin sillä rajoituksella, että yhdenkään ryhmän työllisyysaste ei nouse yli 90 prosentin. Tällöin kokonaistyöllisyys helsinkiläisten

maahanmuuttajien keskuudessa nousisi noin 69 prosenttiin. Taulukossa 5 esitetään arvio skenaarion mukaisen työllisyyskehityksen vaikutuksesta tulonsiirtoihin ja suoriin veroihin. Laskelma on tehty täsmälleen samalla tavalla kuin skenaarion 1 kohdalla.

Taulukko 5. Skenaarion 2 mukaiset kustannussäästöt vuositasona

	Yhteensä	Helsingin osuus	
		(milj. €)	%
Työttömyyskorvaukset	9,7	0,97	10 %
Toimeentulotuki	4,2	2,1	50 %
Yleinen asumistuki	2,6	0	0 %
Kunnallisverot	17,8	17,8	100 %
Valtion verot	15,2	0	0 %
Yhteensä	49,3	20,1	41 %

Taulukosta 5 nähdään, että skenaarion 2 mukainen työllisyysasteen parannus vähentäisi toimeentulotuen kustannuksia noin 4 miljoonaa euroa, mikä on noin 23 % alkuperäisistä kustannuksista. Työttömyysturvaetuksista aiheutuvat kustannukset vähenisivät noin 10 miljoonaa euroa eli noin 31 % alkuperäisistä kustannuksista ja yleisen asumistuen kustannukset noin 3 miljoonaa euroa eli noin 20 % alkuperäisistä kustannuksista. Yhteensä tulonsiirrot vähenisivät noin 16 miljoonaa euroa, mikä on noin 27 % arvioiduista alkuperäisistä kokonaiskustannuksista. Tämän lisäksi verotulojen lisäys olisi skenaarion 2 toteutuessa noin 33 miljoonaa euroa. Arvio Helsingin kaupungille koituvasta kokonaishyödystä on noin 21 miljoonaa euroa. Laskelmaan liittyvät jälleen samat epävarmuudet kuin edellä ja se tulisi tulkita todellisen vaikutuksen ylärajaksi.

5 Johtopäätökset

Tässä selvityksessä on pyritty arvioimaan maahanmuuttajien heikon työllisyystilanteen aiheuttamia kustannuksia julkiselle sektorille sekä erityisesti Helsingin kaupungille. Lisäksi on esitetty laskelmia siitä, miten maahanmuuttajien työllisyystilanteen paraneminen vaikuttaisi heidän saamiinsa tulonsiirtoihin sekä maksamiinsa suoriin veroihin. Selvityksen keskeinen tulos on, että Helsingissä asuvien maahanmuuttajien kantaväestöä heikompi työllisyysaste aiheuttaa Helsingin kaupungille kokoluokkaa 20 miljoonan ja valtiolle kokoluokkaa 30 miljoonan euron vuosittaisen suoran ja epäsuoran kustannuksen tulonsiirtojen ja menetettyjen verotulojen kautta. Kaupungille noin 80 % ja valtiolle noin 60 % tästä kustannuksesta syntyy menetetyistä verotuloista ja loput maahanmuuttajille maksetuista suorista tulonsiirroista. Aineistorajoitteista johtuen näihin lukuihin liittyy kuitenkin merkittävää epävarmuutta ja niitä tulisi käyttää ainoastaan ilmiön kokoluokan hahmottamisessa. Lisäksi on hyvä huomata, että valikoitumisongelmas- ta johtuen luvut ovat todennäköisesti jonkin verran ylöspäin harhaisia. Onkin realistista ajatella, että maahanmuuttajien työllisyystilanteen huomattava paraneminen johtaisi jonkin verran pienempiin kustannussäästöihin kuin yllä esitetyt arviot.

Selvityksen perusteella näyttää kuitenkin siltä, että maahanmuuttajien työllistymistä edesauttavat toimenpiteet saattavat olla kustannustehokkaita. Toisin sanoen yllä on arvioitu, että maahanmuuttajien työllisyysasteen dramaattinen nousu 50 prosentilla tai kantaväestön tasolle säästäisi merkittävästi julkisen sektorin kustannuksia ja lisääisi verotuloja. Todellinen kustannus-hyöty -analyysi kuitenkin vaatisi tietoa kahdesta keskeisestä kysymyksestä. Ensinnäkin toimenpiteiden kustannukset tulisi selvittää. Tämän kaltaisen selvityksen tekeminen olisi koh- tuullisen suoraviivaista. Vaikeampi kysymys koskee toimenpiteiden todellista vaikutusta. Luotettavia vaikuttavuusarvioita on toistaiseksi olemassa niukasti, mutta alustavat tulokset viittaavat siihen, että toimenpiteet voivat olla yllättävän- kin tehokkaita (Hämäläinen ja Sarvimäki, tulossa). Tehokkaan maahanmuutto- politiikan suunnittelun kannalta olisi kuitenkin ensiarvoisen tärkeää tietää *mitkä* toimenpiteet tosiasiallisesti auttavat maahanmuuttajia työllistymään, ja kuinka suuria vaikutukset ovat. Lisäksi olisi tärkeää ymmärtää miten eri toimenpiteiden vaikutus vaihtelee erityyppisten maahanmuuttajien välillä. Näihin kysymyksiin vastaaminen onnistuisi luotettavimmin huolellisesti suunniteltujen pilottihank- keiden kautta.

Lähteet

Helsingin kaupungin tietokeskus (2008a): Tilastoja 1. Maahanmuuttajataustaiset koulutustilastoissa.

http://www.hel2.fi/Tietokeskus/julkaisut/pdf/08_01_18_Tilasto_1_Ranto.pdf

Helsingin kaupungin tietokeskus (2008b): Tilastoja 18. Työvoima ja työssäkäynti Helsingissä 2005.

http://www.hel2.fi/Tietokeskus/julkaisut/pdf/08_06_02_salorinne_tj_18.pdf

Hämäläinen, K. – Sarvimäki, M. (tulossa): Moving Immigrants from Welfare to Work: The Impact of an Integration Program. VATT keskustelunaloitteita.

Kansaneläkelaitoksen toimittamat tilastot Helsingissä vuonna 2007 maksetuista työttömyysturvaetuksista

Kuusikko-työryhmä (2008): Kuusikko-työryhmän julkaisusarja, osanumero 2/2008. Kuuden suurimman kaupungin toimeentulotuki 2007. http://www.kuusikkokunnat.fi/SIRA_FILES/TTT2007.pdf

Sarvimäki, M. (2005): Maahanmuuttajien työttömyys, teoksessa Hämäläinen, K. – Taimio, H. – Uusitalo, R. (toim.) Työttömyys – taloustieteellisiä puheenvuoroja. Edita, Helsinki.

Tilastokeskus (2007): Ulkomaalaiset ja siirtolaisuus 2006. Väestö 2007. Helsinki.

Tuomaala, M. (2007): Työmarkkinatuen aktivointiuudistuksen toteutuminen vuonna 2006. Työministeriön analyysija 1/2007.

http://www.mol.fi/mol/fi/99_pdf/fi/06_tyoministerio/06_julkaisut/071_analyysit/tyomarkkinatuki_toteutuminen2006.pdf

Vakuutusvalvontaviraston toimittamat tilastot Helsingissä vuonna 2007 maksetuista ansiosidonnaisista työttömyysturvaetuksista

Liite A: Maahanmuuttajien alhaisen työllisyysasteen aiheuttamien kustannusten arviointimenetelmä

Kustannukset on arvioitu kaksivaiheisella menetelmällä. Seuraavassa kuvataan menetelmän molemmat vaiheet, joista ensimmäinen on regressioanalyysi ja toinen Helsingin tasolle painottaminen.

A.1 Regressioanalyysi kustannusten arvioimisen yhteydessä

Kustannusten arviointi on aloitettu käyttämällä regressioanalyysiä, jonka avulla on selvitetty maahanmuuttajien erilaisten ominaisuuksien korrelointia eri kustannuslajien kanssa. Regressioanalyysi on tilastollinen menetelmä, jolla voidaan tutkia miten jokin havaittu ominaisuus korreloi jonkin selitettävän tekijän kanssa sen jälkeen, kun muut taustaominaisuudet on huomioitu. Kustannuksia arvioitaessa maahanmuuttajien havaittuja ominaisuuksia eli niin sanottuja selittäviä tekijöitä ovat sukupuoli, lähtöalue, perheeseen liittyvät tekijät ja ikä. Lähtöalueet on jaettu seitsemään ryhmään: OECD-maihin, Venäjään, Viroon, Aasiaan (pois lukien Iran ja Irak), Afrikkaan (pois lukien Somalia), pakolaismaihin ja luokkaan ”muu tai tuntematon”. Pakolaismaiksi lasketaan Iran, Irak, Somalia ja entinen Jugoslavia. Perheeseen liittyviä tekijöitä on huomioitu kaksi: perheen koostumus (ei perhettä, lapsiperhe, kaksi aikuista tai yksinhuoltaja) sekä se, onko henkilö naimisissa suomalaisen kanssa. Mainittujen selittävien tekijöiden lisäksi on kontrolloitu myös eri vuosien erilainen vaikutus, koska estimoinnit on tehty kolme vuotta käsittävän aineiston perusteella. Aineistona analyysissä on käytetty alla kuvattua Uudenmaan kaupunkimaiset kunnat käsittävää aineistoa 1.

Regressioanalyysin avulla on estimoitu maahanmuuttajille edellä mainittujen havaittujen ominaisuuksien (lähtöalueen, iän, sukupuolen, perhetyypin ja suomalaiset puolison) korrelointi toimeentulotukien, yleisen asumistuen ja työttömyysturvaetuuksien kanssa. Nämä kolme tukimuotoa ovat siis niin kutsuttuja selitettäviä tekijöitä. Analyysin tulokset kertovat miten esimerkiksi se, että maahanmuuttaja on lähtöisin OECD-maasta, korreloi tukien saamisen kanssa, kun muut taustaominaisuudet on vakioitu. Vastaavasti analyysistä selviää miten tuet ja se, että maahanmuuttaja on naimisissa suomalaisen henkilön kanssa, korreloivat keskenään. Sen jälkeen, kun jokaisen ominaisuuden korrelointi on saatu erikseen selville, on erilaisille maahanmuuttajille laskettu kustannusten odotusarvot. Tätä varten maahanmuuttajat on jaettu regressioanalyysissä käytettyjen havaittujen ominaisuuksiensa perusteella ryhmiin. Esimerkkinä yhdestä ryhmästä on 15–24-vuotiaat OECD-maasta lähtöisin olevat miehet, jotka ovat naimisissa suomalaisen kanssa ja joiden perheeseen ei kuulu lapsia. Lopuksi jokaiselle ryhmälle on laskettu toimeentulotuen, yleisen asumistuen ja työttömyysturvaetuuksien odotusarvot regressioanalyysistä saatujen estimaattien perusteella. Näin menettele-

mällä saadaan odotetut kustannukset jokaisen ryhmän keskimääräiselle edustajalle.

A.2 Helsingin tasolle painottaminen

Maahanmuuttajaryhmille saadut eri kustannuslajien odotusarvot on laskettu kaikki Uudenmaan kaupunkimaiset kunnat käsittävän aineiston perusteella. Tämän selvityksen tarkoituksena on kuitenkin kartoittaa Helsingin tilannetta. Näin ollen regressioanalyysistä saadut kustannusten odotusarvot on painotettu Helsingissä asuvien maahanmuuttajien määrillä. Tähän tarkoitukseen on käytetty aineistoa 2, joka käsittää Helsingissä asuvat maahanmuuttajat. Kertomalla regressioanalyysin avulla estimoidut vuoden 2003 mukaiset eri kustannusten odotusarvot kuhunkin ryhmään kuuluvien Helsingissä asuvien henkilöiden määrällä on saatu kokonaiskustannukset kaikille maahanmuuttajaryhmille. Lopuksi nämä kustannuksen on laskettu yhteen, jolloin on päädytty taulukossa 1 esitettyihin lukuihin.

A.3 Selvityksessä käytetyt aineistot

Aineisto 1

Aineisto 1 on osa Tilastokeskuksen useista hallinnollisista rekistereistä kokoa-maa yksilötason pitkittäisaineistoa. Alkuperäinen aineisto käsittää 15 % satunnaisotoksen työikäisistä 1990–2003 Suomeen muuttaneista maahanmuuttajista ja samankokoisen satunnaisotoksen vuonna 1989 Suomessa asuneista maahanmuuttajista. Kaikkia henkilöitä seurataan maahanmuutosta vuoden 2004 loppuun. Maahanmuuttajaksi aineistossa määritellään henkilö, joka on syntynyt ulkomail-la, on aineistoon tullessaan ulkomaan kansalainen eikä puhu äidinkielenään suomea. Maahanmuuttajien lisäksi aineistoon kuuluu verrokkiryhmänä kahden pro-sentin satunnaisotos työikäisistä syntyperäisistä suomalaisista, joita seurataan vuosien 1989–2004 ajan. Tätä selvitystä varten aineistosta on valittu vain Uu-denmaan kaupunkimaisissa kunnissa vuosina 2001–2003 asuvat 15–64-vuotiaat henkilöt. Tällöin aineisto käsittää yhteensä 7 945 maahanmuuttajaa ja 16 528 kantaväestöön kuuluvaa henkilöä.

Aineisto 2

Aineisto 2 on Helsingin kaupungin tietopalveluiden tuottama. Se sisältää tiedot Helsingissä 31.12.2007 asuvien maahanmuuttajien määristä ryhmittäin. Ryhmät on määritelty sukupuolen, viiden eri lähtöalueen, perhetyypin, suomalaisen puo-lison ja iän mukaan. Yhteensä aineistossa 2 on 329 maahanmuuttajaryhmää ja 29 860 maahanmuuttajaa.

Taulukossa 7 esitetään regressioanalyysin tuottamat estimaatit eroista työllisten ja ei-työllisten maahanmuuttajien maksamissa veroissa vuositasolla. Kuten kustannussäästöjenkin yhteydessä, on ensimmäisessä numerosarakkeessa tutkittu ainoastaan työllisyyden korrelointia verojen kanssa, ja seuraavissa sarakkeissa on otettu huomioon myös henkilön havaittuja ominaisuuksia. Taulukon 7 estimaattien mukaan työlliset maahanmuuttajat maksoivat kunnallisveroja 2 425–2 776 euroa ja valtion tuloveroja 1 918–2 434 euroa enemmän vuodessa kuin ei-työlliset maahanmuuttajat.

**VATT-KESKUSTELUALOITTEITA / DISCUSSION PAPERS ISSN 0788-5016
-SARJASSA ILMESTYNEITÄ**

400. Kyyrä Tomi – Ollikainen Virve: To Search or Not to Search? The Effects of UI Benefit Extension for the Elderly Unemployment. Helsinki 2006.
401. Hämäläinen Pellervo: Julkisten investointien tuottavuus. Katsaus kirjallisuuteen ja Suomi vuosina 1948-2003. Helsinki 2006.
402. Virén Matti: Fiscal Policy in the 1920s and 1930s. How Much Different It Is from the Post War Period's Policies. Helsinki 2006.
403. Aaltonen Juho: Perusterveydenhuollon menoeroja selittävät tekijät ja terveyskeskusten kustannustehottomuus. Helsinki 2006.
404. Venetoklis Takis: Guide to FUSSEP (Finnish University Students Socio-Economic Preferences) 2005 round. Helsinki 2006.
405. Honkatukia Juha – Mälkönen Ville – Perrels Adriaan: Impacts of the European Emission Trade System on Finnish Wholesale Electricity Prices. Helsinki 2006.
406. Kyyrä Tomi – Maliranta Mika: The Micro-Level Dynamics of Declining Labour Share: Lessons from the Finnish Great Leap. Helsinki 2006.
407. Korkeamäki Ossi – Uusitalo Roope: Employment Effects of a Payroll-Tax Cut: Evidence from a Regional Tax Exemption Experiment. Helsinki 2006.
408. Kari Seppo – Kiander Jaakko – Ulvinen Hanna: Vapaaehtoinen eläkevakuutus ja verotus. Katsaus kirjallisuuteen ja empiirinen kuva vapaaehtoisen eläkesäästämisen kehityksestä. Helsinki 2006.
409. Jalava Jukka – Kavonius Ilja Kristian: Durable Goods and Household Saving Ratios in the Euro Area. Helsinki 2006.
410. Sulamaa Pekka – Widgrén Mika: Turkish EU Membership: A Simulation Study on Economic Effects. Helsinki 2007.
411. Kohonen Anssi: Perintö- ja lahjaverotus – Näkökulmia talousteoriasta, maailmalta ja Suomesta. Helsinki 2007.
412. Perrels Adriaan: Economic Implications of Differences in Member State Regulations for the European Union Emission Trade System. Helsinki 2007.
413. Lehtonen Sanna – Moisio Antti: Kuntien valtionosuusjärjestelmä Suomessa ja Ruotsissa. Helsinki 2007.
414. Seppä Elina: Innovation Performance of Firms in Manufacturing Industry: Evidence from Belgium, Finland and Germany in 1998-2000. Helsinki 2007.
415. Kannianen Vesa – Kari Seppo – Ylä-Liedenpohja Jouko: Nordic Dual Income Taxation of Entrepreneurs. Helsinki 2007.
416. Kari Seppo – Karikallio Hanna: Tax Treatment of Dividends and Capital Gains and the Dividend Decision under Dual Income Tax. Helsinki 2007.
417. Perrels Adriaan – Kangas Elina: Vapaa-ajan asuntojen omistus ja käyttö – Esiselvitys ekotehokkuuden kartoitusta varten. Helsinki 2007.

418. Riihelä Marja – Sullström Risto – Tuomala Matti: Economic Poverty in Finland 1971–2004. Helsinki 2007.
419. Lyytikäinen Teemu: The Effect of Three-Rate Property Taxation on Housing Construction. Helsinki 2007.
420. Korkeamäki Ossi: Laskelmia miesten ja naisten välisen palkkaeron kaventamisesta julkisella sektorilla. Helsinki 2007.
421. Kosonen Tuomas: The Increased Revenue from Finnish Corporate Income Tax in the 1990s. Helsinki 2007.
422. Appelqvist, Jukka: Wage and Earnings Losses of Displaced Workers in Finland. Helsinki 2007.
423. Honkatukia Juha – Rajala Arto: Energia, päästökauppa ja kilpailukyky – Suomalaisen energiaintensiivisen teollisuuden näkemyksiä EU:n päästökaupasta ja pohjoismaisista energiamarkkinoista. Helsinki 2007.
424. Kari Seppo – Kosonen Tuomas – Kröger Outi: Vakuutusturvan vaje perheenhuoltajan kuoleman kohdatessa. Julkisen turvan taso ja yksityinen henkivakuutusturva. Helsinki 2007.
425. Luoma Kalevi – Moisio Antti – Aaltonen Juh: Secessions of Municipal Health Centre Federations: Expenditure and Productivity Effects. Helsinki 2007.
426. Kari Seppo – Karikallio Hanna – Pirttilä Jukka: Anticipating Tax Changes: Evidence from the Finnish Corporate Income Tax Reform of 2005. Helsinki 2007.
427. Honkatukia Juha – Marttila Kimmo – Sulamaa Pekka: Budjetin aluevaikutukset – Valtion alueellistamis- ja tuottavuusohjelman vaikutukset maakunnissa. Helsinki 2007.
428. Kirjavainen Tanja: Efficiency of Finnish Upper Secondary Schools: An Application of Stochastic Frontier Analysis with Panel Data. Helsinki 2007.
429. Aaltonen Juh: Determinants of Health Care Expenditures in Finnish Hospital Districts 1993-2005. Helsinki 2007.
430. Haataja Anita: Soviteltu työttömyysetuus: Taustaa ja nykytilanne. Helsinki 2007.
431. Haataja Anita – Korkeamäki Ossi: Soviteltu työttömyysetuus: Kohdentuminen ja toimeentulo. Helsinki 2007.
432. Hämäläinen Kari – Tuomala Juha: Vocational Labour Market Training in Promoting Youth Employment. Helsinki 2007.
433. Parkkinen Pekka: Riittääkö työvoima terveydenhuolto- ja sosiaalipalveluihin? Helsinki 2007.
434. Kohonen Anssi: Yritysverotuksen koordinointi ja verokilpailu Euroopan unionissa. Helsinki 2007.
435. Berghäll Elina: Revealing Agglomeration Economies with Stochastic Frontier Modelling in the Finnish ICT Industry. Helsinki 2008.
436. Uimonen Sakari: Suomen infrastruktuuripääoma: Tiet. Helsinki 2007.
437. Lehtonen Sanna: Suomalaisten lukiodien tehokkuus – DEA yksilötason aineistolla. Helsinki 2007.

438. Hämäläinen Kari – Uusitalo Roope – Vuori Jukka: Varying Biases in the Matching Estimates: Evidence from two Randomized Job Search Training Experiments. Helsinki 2008.
439. Uimonen Sakari: Suomen infrastruktuuripääoma: Rautatiet. Helsinki 2008.
440. Kyyrä Tomi: Partial Unemployment Insurance Benefits and the Transition Rate to Regular Work. Helsinki 2008.
441. Aaltonen Juho: Terveyskeskusten tehokkuuseroja selittävät tekijät. Helsinki 2008.
442. Harju Jarkko: Vapaaehtoiset eläkevakuutukset ja vuoden 2005 verouudistus. Helsinki 2008.
443. Korkeamäki Ossi – Uusitalo Roope: Employment and Wage Effects of a Payroll-Tax Cut-Evidence from a Regional Experiment. Helsinki 2008.
444. Dahlberg Matz – Mörk Eva: Is There an Election Cycle in Public Employment? Separating Time Effects from Election Year Effects. Helsinki 2008.
445. Kostianen Juho: Julkisen talouden pitkän aikavälin laskentamallit. Katsaus kirjallisuuteen. Helsinki 2008.
446. Saarimaa Tuukka: Imputed Rental Income, Taxation and Income Distribution in Finland. Helsinki 2008.
447. Kari Seppo – Karikallio Hanna – Pirttilä Jukka: Anticipating Tax Changes: Evidence from the Finnish Corporate Income Tax Reform of 2005. Helsinki 2008.
448. Rätty Tarmo – Bondas Micke: A Publication Activity Model for Finnish Universities. Helsinki 2008.
449. Molarius Riitta – Perrels Adriaan – Porthin Markus – Rosqvist Tony: Testing a Flood Protection Case by Means of a Group Decision Support System. Helsinki 2008.
450. Kirjavainen Tanja: Understanding Efficiency Differences of Schools: Practitioners' View on Students, Staff Relations, School Management and the Curriculum. Helsinki 2008.
451. Lehtonen Sanna – Lyytikäinen Teemu – Moisio Antti: Kuntien valtionosuuskriteerit tarkastelussa: Esi- ja perusopetus, päivähoito, kirjastot ja kulttuuritoimi. Helsinki 2008.
452. Aaltonen Juho: Terveyskeskusten meno- ja tehokkuuserot: Hoidon vaativuuden ja tuotantorakenteiden vaikutukset. Helsinki 2008.
453. Räisänen Heikki – Hori Haruhiko: Employment Policies in Two Ageing Societies: Japan and Finland Compared. Helsinki 2008.
454. Sarvimäki Matti: Assimilation to a Welfare State: Labor Market Performance and Use of Social Benefits by Immigrants to Finland. Helsinki 2008.
455. Berghäll Elina – Perrels Adriaan – Sahari Anna: Mökkikannan kehityspolku vuoteen 2025 asti. Helsinki 2008.